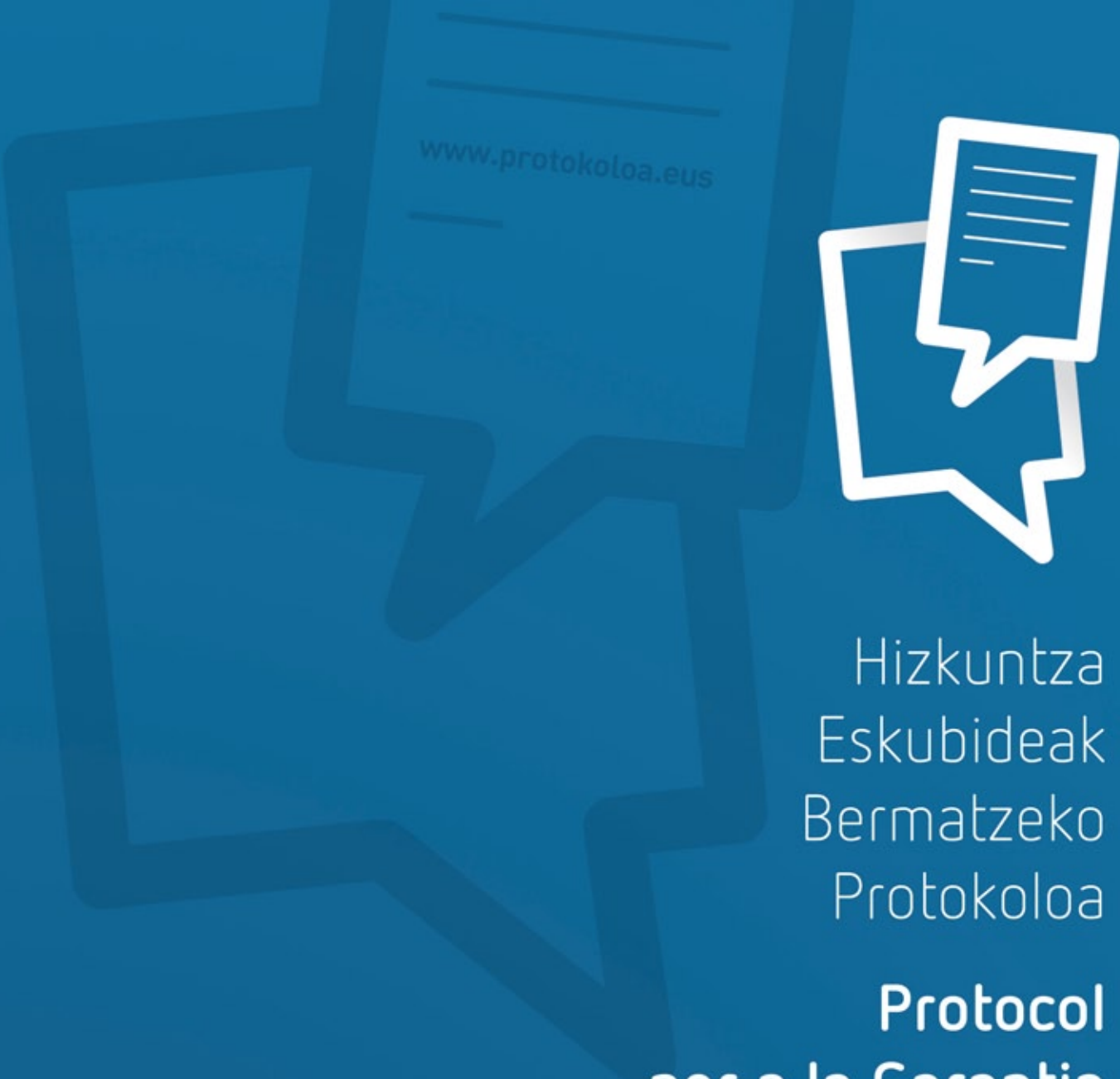

www.protokoloa.eus

Hizkuntza
Eskubideak
Bermatzeko
Protokoloa

**Protocol
per a la Garantia
dels Drets
Lingüístics**

Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics

La Generalitat de Catalunya va sol·licitar que la primera versió del Protocol per la Garantia dels Drets Lingüístics inclogués la versió en català, com a llengua originària també de la Declaració Universal dels Drets Lingüístics, i en va assumir la traducció del document. Els promotors del Protocol van acceptar-ne la sol·licitud y en van agrair l'aportació.

*« Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Decla-
ració, sense cap distinció de raça, color, sexe, **llengua**, religió, opinió
política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna,
naixement o altra condició»*

DECLARACIÓ UNIVERSAL DE DRETS HUMANS, ARTICLE 2

INTRODUCCIÓ

Els drets lingüístics s'han de situar, sens dubte, en el marc dels drets fonamentals. Si bé és cert que les llengües són eines de comunicació, la realitat lingüística no es pot circumscriure exclusivament a la dimensió comunicativa; en altres paraules, les llengües no es poden deslligar de les cultures. Quan es nega el vincle entre llengües i cultures, es menysprea la dignitat dels seus parlants i de la ciutadania. En aquest sentit, entenem la reivindicació de la diversitat lingüística com a aportació a la defensa de tots els drets de les persones. I és per això que aquest document pretén ser una eina per aprofundir en aquesta via, com a aportació per avançar en la convivència i en el benestar social, així com en la pau, amb el benentès que el desenvolupament de pràctiques democràtiques envers les comunitats lingüístiques suposarà una garantia de respecte de totes les condicions humanes.

Totes les llengües són l'expressió d'una identitat col·lectiva i d'una manera diferent de percebre i de descriure la realitat; per tant, han de poder gaudir de les condicions necessàries per desenvolupar-se en totes les funcions. A més, cada llengua és una realitat constituïda col·lectivament, i és al si d'una comunitat on es fa disponible per a l'ús individual, com a instrument de cohesió, identificació, comunicació i expressivitat creadora. Per això, creiem que totes les comunitats lingüístiques tenen dret a organitzar i gestionar els recursos propis amb la finalitat d'assegurar l'ús de la seva llengua en totes les funcions socials; així com a disposar dels mitjans necessaris per assegurar la transmissió i la projecció futures de la llengua.

La diversitat lingüística sempre ha estat un dels trets distintius d'Europa. Cap dels estats que componen el continent no és monolingüe, i la mobilitat de les persones fa que aquesta diversitat sigui cada vegada més marcada.

La gestió d'aquesta diversitat lingüística, no obstant això, varia moltíssim d'un lloc a un

altre, cosa que ens genera una profunda preocupació. I és que, com s'ha assenyalat anteriorment, si aspirem a incloure els drets lingüístics entre els drets fonamentals, i si pretenem construir una Europa més justa basada en la igualtat, la gestió democràtica de la diversitat s'hauria de convertir en un puntal fonamental.

Existeixen, efectivament, diferents maneres de gestionar la diversitat lingüística. En un dels extrems d'aquest ventall hi ha models de gestió que tenen com a punts bàsics el reconeixement i la gestió dels drets de les comunitats en situació de minorització. A l'altre extrem trobem models que ni tan sols reconeixen l'existència de comunitats minoritzades. Aquestes són les dues situacions extremes que trobem en els models de gestió lingüística, entre les quals es desenvolupen polítiques totalment diferents de cap a cap d'Europa.

Malgrat aquesta diversitat en els models de gestió, els agents socials que lluiten per la recuperació de les llengües minoritzades mostren nombroses similituds. La situació de les seves respectives llengües és diferent, és cert, però els resultats més eficaços han arribat de la mà de la tasca duta a terme pels agents socials, és a dir, per la societat civil. La societat civil ha estat pionera en el desenvolupament de projectes per a la creació de nous parlants. La societat civil ha estat pionera en el desenvolupament de projectes per a la creació de nous espais per als parlants. La societat civil ha estat pionera en el desenvolupament de projectes per a la creació d'eines per poder viure en les llengües minoritzades. I, per descomptat, ha estat la societat civil la que, durant dècades, ha reivindicat el dret de les comunitats lingüístiques a viure en la seva pròpia llengua. Així doncs, observem que la societat civil ha desenvolupat una campanya permanent a favor de garantir una democràcia real, per la qual cosa li atorguem tota la legitimitat a l'hora de definir els passos que caldria fer de cara al futur.

PREÀMBUL

El dia 17 de desembre de 2016, els signataris d'aquest Protocol de Donostia ratifiquem els fonaments acordats a través d'un procés participatiu desplegat per tot Europa, i

- *Després de reconèixer* com a propis tots els principis recollits a la Declaració Universal de Drets Lingüístics aprovada a Barcelona l'any 1996,

- *Després de reconèixer* que els drets lingüístics tenen caràcter de drets fonamentals i que la seva garantia s'ha de considerar prioritària a l'hora de construir una societat més democràtica,

- *Després de considerar* que, en el marc dels processos de recuperació de llengües en situació minoritzada, en les últimes dècades hem fet grans aportacions per a la generació de nous parlants, eines lingüístiques i espais per a l'ús de la llengua, i que sempre actuem partint de les necessitats de les llengües,

- *Després de concloure* que no han entrat en vigor eines destinades a reconèixer de manera integral i a garantir de manera conjunta els drets de les llengües europees,

- *Preocupats* davant la falta d'eines pràctiques efectives comunes creades i desenvolupades per la societat civil europea per garantir una gestió democràtica de les llengües,

- *Preocupats* davant la falta de consciència dels seus drets lingüístics d'una gran part de la ciutadania europea, com a conseqüència de la naturalització del procés de minorització,

aprovem que:

ARTICLE 1 : SUBJECTES

D'acord amb els principis i les especificacions conceptuals recollits a la Declaració Universal de Drets Lingüístics, els subjectes de la protecció de drets del Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics són els mateixos que els assenyalats en aquesta Declaració. Així, aquest Protocol parteix del principi que els drets lingüístics són a la vegada individuals i col·lectius. Aquest Protocol entén com a comunitat lingüística tota societat humana que, establerta històricament en un espai territorial determinat, reconegut o no, s'autoidentifica com a poble i ha desenvolupat una llengua comuna com a mitjà de comunicació natural i de cohesió cultural entre els seus membres. La denominació llengua pròpia d'un territori fa referència a l'idioma de la comunitat històricament establerta en aquest espai. A més, tal com recull la Declaració, aquest Protocol entén com a grup lingüístic tota col·lectivitat humana que comparteix una mateixa llengua i que està establerta a l'espai territorial d'una altra comunitat lingüística.

Aquest Protocol considera com a drets personals inalienables, exercibles en qualsevol situació, els següents: el dret a ser reconegut com a membre d'una comunitat lingüística; el dret a l'ús de la llengua en privat i en públic; el dret a l'ús del propi nom; el dret de relacionar-se i associar-se amb altres membres de la comunitat lingüística d'origen; i el dret de mantenir i desenvolupar la pròpia cultura.

ARTICLE 2 : OBJECTIUS

El Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics vol assolir tres objectius principals:

- Reivindicar que la garantia de la diversitat lingüística i l'assegurament del

desenvolupament de les llengües són punts fonamentals per a la pau i la convivència.

- Crear una eina efectiva per a la igualtat lingüística i el desenvolupament de les llengües en situació de desavantatge.
- Presentar les comunitats lingüístiques com a subjectes dins d'aquest procés i reivindicar que en la societat sigui la garant d'aquesta gestió justa.

ARTICLE 3 : VALORS

3.1. El Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics considera quatre valors o principis bàsics:

- **Convivència i pau.** El Protocol pretén oferir una eina, en clau d'aportació, per aprofundir en el benestar social, la convivència i la pau. Hem de tenir en compte que la pau és conseqüència de l'establiment d'unes condicions de vida dignes entre les persones i els grups humans. En aquest sentit, el respecte per la dignitat de les comunitats lingüístiques comportarà la pau. La nostra funció ha estat preparar l'eina destinada a garantir el contingut del concepte *pax linguae*.

- **Diversitat.** Defensem la diversitat lingüística com a part del llegat cultural del conjunt de la humanitat, ja que entenem la seva conservació com una obligació ètica per a tothom. Hi ha forces i inèrcies molt poderoses que empenyen les persones i les societats cap a l'homogeneïtzació cultural, i ja que aquesta homogeneïtzació suposa un empobriment, considerem necessari enaltir el valor de la diversitat lingüística.

- **Igualtat.** Valorem de la mateixa manera totes les llengües del món. Actualment hi ha grans diferències pel que fa a la seva situació: n'hi ha que troben obstacles

per desenvolupar-se, i no es garanteix la igualtat de les diferents llengües com a principi fonamental de la ciutadania.

- **Drets.** Defensem els drets de totes les persones i col·lectius. Ens adherim a la Declaració Universal de Drets Humans, que reconeix a totes les persones el dret a no ser discriminades per raó de la seva llengua. Així mateix, ens sumem a l'esperit de la Declaració Universal de Drets Lingüístics i ens basem en els drets que s'hi recullen, entre els quals es troba el reconeixement dels drets lingüístics de totes les persones, col·lectius i comunitats.

3.2. A causa de les desigualtats i el desequilibri que afecten les diferents comunitats lingüístiques europees, considerem necessari donar un tractament prioritari a les llengües minoritzades, com un pas per avançar cap a la igualtat. Només si es garanteixen unes condicions socials, polítiques i econòmiques adequades per al desenvolupament de les llengües es pot salvaguardar la diversitat lingüística. Per tal que les generacions futures puguin gaudir d'un context cultural tan ric com sigui possible, cal generar les condicions per garantir la igualtat d'oportunitats per a totes les persones i comunitats.

ARTICLE 4 : SOCIETAT CIVIL, LA CLAU

4.1. Ens agradaria reconèixer la tasca de la societat civil organitzada al voltant de les comunitats lingüístiques d'Europa. La voluntat d'avançar cap a una vida més democràtica ha revifat la reivindicació i les ganes de viure de la societat civil, i gràcies a això s'ha aconseguit incidir en la sensibilització de la ciutadania.

4.2. A tot Europa, les diferents comunitats lingüístiques s'han organitzat per poder viure en la seva pròpia llengua. Hi ha centenars d'organitzacions socials que, des de

diversos àmbits, treballen per fomentar el desenvolupament de les llengües minoritzades. Aquest document pretén esdevenir un punt de trobada d'aquestes organitzacions, per tal que la societat civil europea assumeixi el lideratge en l'execució de les propostes de desenvolupament de la diversitat lingüística.

4.3. Els centenars d'agents que treballen des de les necessitats de les llengües, sense cap dependència política o institucional, són, de manera simbòlica, portaveus de milions de parlants. És per això que el contingut recollit en aquest document s'ha construït des del consens entre els agents socials que treballen per les llengües minoritzades, i és aquí on es troba el valor més gran del Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics.

En aquest sentit, els agents socials signataris del Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics ens comprometem a incloure aquest document en els nostres principis reivindicatius, amb l'objectiu que tots els agents socials europeus actuem de manera conjunta.

ARTÍCULO 5: REFERÈNCIES

5.1. El preàmbul de la Declaració Universal de Drets Humans del 1948 afirma la fe en els drets humans fonamentals, en la dignitat i en el valor de la persona humana i en la igualtat de drets d'homes i dones; i l'article segon estableix que tothom té tots els drets i totes les llibertats sense distinció, entre d'altres, de llengua.

El Conveni per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, de 14 de novembre de 1950, del Consell d'Europa, estableix al preàmbul que la finalitat del Consell és aconseguir una unió més estreta

entre els seus membres, i que un dels mitjans per arribar-hi és la protecció i el desenvolupament dels drets humans i de les llibertats fonamentals. A més, l'article 14 afirma que el gaudi dels drets i les llibertats reconeguts al Conveni s'ha d'assegurar sense cap distinció per raó de llengua.

5.2. Entenem que la Declaració Universal de Drets Lingüístics de Barcelona del 1996 va suposar un desenvolupament d'aquests principis, i per tant aquesta Declaració és el document base i principal referent del Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics.

5.3. A més, i com a eina complementària per avaluar els indicadors que recull el Protocol, s'ha considerat l'informe Vitalitat i perill d'extinció de les llengües, publicat per la Unesco el 2003.

També, i de manera complementària, aquest Protocol ha utilitzat altres referents (vegeu l'annex 1).

ARTICLE 6 : ESTRUCTURA DEL PROTOCOL

Si bé som conscients que el terme protocol s'utilitza per referir-se a convenis menys formals que els acords i els tractats, el Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics es basa en un tractat concret: la Declaració Universal de Drets Lingüístics. Així doncs, les mesures recollides en aquest Protocol incorporaran el mapa de ruta per garantir els drets reconeguts a la Declaració esmentada.

D'aquesta manera, el Protocol consta de tres parts fonamentals:

6.1. ÀMBITS

El Comitè Organitzador del Protocol va decidir mantenir tal qual els àmbits expressament recollits a la Declaració. Així, s'han

identificat set àmbits de treball:

- > Principis generals, discriminació i drets
- > Administració pública i institucions
- > Educació
- > Àmbit socioeconòmic
- > Onomàstica
- > Mitjans de comunicació i noves tecnologies
- > Cultura

6.2. MESURES

A cada àmbit s'han incorporat un seguit de mesures per garantir els drets consagrats a la Declaració Universal de Drets Lingüístics, proposades pels agents que intervenen en processos de recuperació de llengües minoritzades.

6.3. INDICADORS

S'han fixat uns indicadors d'avaluació a fi de poder valorar el nivell de compliment de les mesures, de manera que, en els casos en què totes les mesures proposades pel Protocol reben una valoració positiva, es pot concloure que la comunitat en qüestió té garantits els seus drets lingüístics.

ARTICLE 7 : INDICACIONS D'ÚS DEL PROTOCOL

7.1. SUCCESSIÓ I TEMPORITZACIÓ DE LES MESURES

La situació de les comunitats lingüístiques minoritzades varia sobre manera d'un lloc a un altre d'Europa. Tal com s'ha apuntat a la introducció, la diversitat lingüística s'ha gestionat de maneres molt diferents en les últimes dècades, amb l'impacte consegüent en la garantia dels drets lingüístics.

És per això que els agents socials de les diferents comunitats lingüístiques definiran tant la successió com la temporització de les mesures recollides en aquest Protocol, de

cara a garantir-ne el compliment.

7.2. QUADERN

El Protocol s'acompanya d'un quadern per facilitar la tasca dels agents socials i el compliment de la temporització esmentada a l'apartat anterior. Els agents socials signataris del Protocol són els encarregats d'emplenar aquest quadern, amb el qual es fa el seguiment del nivell de compliment dels indicadors, a fi de comprovar si es compleixen les mesures detallades al Protocol. El mateix quadern proporciona directrius concretes pel que fa al seu compliment.

7.3. PREPARACIÓ DEL QUADERN

Els agents socials han de confeccionar el quadern basat en el Protocol.

A l'hora de completar el quadern, els agents socials, una vegada comprovades les mesures que es van complint, d'entre totes les que figuren al Protocol, han de fixar la successió i la temporització en què s'han de complir les mesures restants, i incorporar, així mateix, indicadors del nivell de compliment.

És important recopilar totes les mesures recollides al Protocol a la fitxa corresponent de cada llengua, ja que el compliment de totes les mesures és indicatiu d'una garantia plena dels drets lingüístics.

En qualsevol cas, a l'hora d'emplenar el quadern, els agents socials poden plantejar mesures intermèdies per a la consecució de les mesures que s'hi recullen.

7.4. SEGUIMENT DEL QUADERN

Una vegada emplenat el quadern, els agents el poden utilitzar per interpellar les institucions locals, comarcals, regionals o estatals encarregades de gestionar la diversitat lingüística i la política lingüística.

En aquestes interpellacions, els agents poden destacar el ple suport rebut pel Protocol

tant durant el procés d'elaboració com en la seva ratificació.

7.5. ADHESIÓ DE LES AUTORITATS PÚBLIQUES

Els agents han de dur a terme una tasca específica a fi d'assegurar una resposta positiva a les orientacions fixades al Protocol per part dels poders públics locals, comarcals, regionals o estatals, i també perquè el mateix Protocol sigui considerat una eina a tenir en compte.

Igualment, quan sigui possible, els agents han de treballar de manera conjunta amb els poders públics, perquè aquests posin en marxa les mesures recollides al Protocol i hi assignin els recursos necessaris.

ARTICLE 8 : COMITÈ DE SEGUIMENT

A partir del 17 de desembre de 2016, es designarà el Comitè de Seguiment, encarregat de donar continuïtat a les tasques lligades al Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics.

8.1. COMPOSICIÓ

D'acord amb l'esperit original i fonamental del projecte, el Comitè de Seguiment del Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics estarà compost pels agents socials.

El primer Comitè de Seguiment estarà format pels membres del Comitè Organitzador encarregat d'impulsar el Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics. Els membres següents seran nomenats pel mateix Comitè.

Les entitats que componen el Comitè de Seguiment són les següents :

- CIEMEN
- ECMI European Centre for Minority Issues

- LINGUAPAX INTERNATIONAL
- ELEN European Language Equality Network
- UNPO Unrepresented Nations and People Organisation
- PEN INTERNATIONAL

El Consell d'Organismes Socials de l'Èuscar (Kontseilua) es farà càrrec de la Secretaria del Comitè de Seguiment.

8.2. FUNCIONS

El Comitè de Seguiment tindrà cinc funcions fonamentals:

A. Aconseguir l'adhesió dels agents socials al Protocol

El Comitè de Seguiment treballarà per obtenir l'adhesió de més agents socials de l'àmbit de la llengua al Protocol.

B. Implementació del Protocol en les polítiques internes

El Comitè de Seguiment farà el seguiment de les sol·licituds d'implementació del Protocol fetes pels agents de les comunitats lingüístiques. Per fer-ho, oferirà ajuda per coordinar el nivell de compliment del Protocol.

C. Unificar i compartir el quadern

Una vegada completat el quadern, els agents socials n'enviaran un exemplar al Comitè de Seguiment, que s'utilitzarà per ajudar agents d'altres comunitats lingüístiques a elaborar els seus propis quaderns.

D. Reconeixement institucional del Protocol

Els agents socials faran el seguiment de la tasca duta a terme per obtenir el reconeixement del Protocol per part de les institucions locals, comarcals, regionals i estatals. Així mateix, el Comitè actualitzarà el llistat

de les institucions locals, regionals i estatals que reconeixen el Protocol.

E. Legitimació del Protocol a les institucions internacionals

El Comitè de Seguiment desplegarà una tasca continuada per obtenir el reconeixement de la legitimació del Protocol per part de les institucions internacionals, així com per convertir-lo en document de referència.

ARTICLE 9

Una vegada s'hagi signat el Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics, se n'enviarà un exemplar, juntament amb un altre del quadern, a les institucions següents:

- Secretari general de les Nacions Unides, Sr. António Guterres
- Alt comissionat de les Nacions Unides per als Drets Humans, Sr. Zeid Ra'ad al-Husseini
- Experta independent sobre qüestions de minories de les Nacions Unides, Sra. Rita Izsák-Ndiaye
- Secretari general del Consell d'Europa, Sr. Thorbjørn Jagland
- President del Tribunal Europeu de Drets Humans, Sr. Guido Raimondi
- Comissari de Drets Humans del Consell d'Europa, Sr. Nils Muižnieks
- Secretari general de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, Sr. Lamberto Zannier
- Alta comissària per als drets de les minories de l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa, Sra. Astrid Thors

**Signat a Donostia / Sant Sebastià
17 de desembre de 2016**

MESURES

1. PRINCIPIS, DISCRIMINACIÓ, DRETS

Mesures relacionades amb els articles 1, 2, 5, 7 i 10 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. DRETS LINGÜÍSTICS

1.	Existeix una normativa que estableix que els drets lingüístics són drets humans.	1
2.	Pel que fa als drets fonamentals de tots els parlants de qualsevol llengua, totes les persones reben l'assistència gratuïta d'un intèrpret en el cas de no entendre o no parlar la llengua utilitzada al tribunal. (El dret de les persones de la comunitat lingüística es garanteix mitjançant les mesures 29-34).	2
3.	Pel que fa als drets fonamentals de tots els parlants de qualsevol llengua, tota persona detinguda és informada, sense demora, en una llengua que entén, dels motius del seu arrest i dels càrrecs que se li imputen.	3

B. DISCRIMINACIÓ PER RAÓ DE LLENGUA

1.	La llei estipula la inadmissibilitat de qualsevol tipus de discriminació lingüística.	4

C. ESTATUS DE LES LLENGÜES: LLENGÜES OFICIALS

1.	La llei atorga reconeixement oficial i estatus a la llengua minoritzada.	5

D. LEGISLACIÓ

1.	L'Administració estableix i aplica lleis i ordenances destinades a desenvolupar i regular l'estatus oficial de la llengua minoritzada.	6

2. Es garanteix la possibilitat de dur a terme qualsevol activitat en la llengua minoritzada.

7

E. MESURES CORRECTORES

1. Si la llengua de la comunitat lingüística en qüestió està minoritzada o desafavorida, l'Administració adopta mesures correctores específiques complementàries a fi de garantir els drets lingüístics de la comunitat lingüística.

8

F. RECURSOS

1. L'Administració pública proporciona tots els recursos humans, materials i econòmics necessaris per garantir els drets lingüístics de la comunitat lingüística.

9

G. DISCRIMINACIÓ POSITIVA

1. La llengua minoritzada té prioritat davant la llengua hegemònica i oficial.

10

H. PRINCIPI D'UNIVERSALITAT

1. S'han pres mesures per la universalització del coneixement de la llengua, especialment a l'educació.

11

I. TRANSVERSALITAT

1. L'Administració adopta una perspectiva transversal, amb la definició i l'especificació de mesures i criteris generals aplicables a tots els sectors, departaments i àmbits de la institució pública, amb l'objectiu que la llengua minoritzada sigui llengua d'atenció al públic i de funcionament intern.
2. A fi de salvaguardar els drets lingüístics i garantir la transversalitat, l'organisme administratiu assigna un lloc concret a la política lingüística en la direcció política, per exercir una influència directa i destacada en totes les altres seccions.

12

13

J. OASIS LINGÜÍSTICS

1. A les zones de predomini de la llengua minoritzada, l'Administració i les institucions garanteixen la seva protecció i reconeixement legal específic.

14

K. MEMÒRIA HISTÒRICA

1. L'Administració pública proporciona recursos per a la promoció de la comprensió del context relatiu al procés de pèrdua lingüística.

15

2. ADMINISTRACIÓ PÚBLICA I INSTITUCIONS

Mesures relacionades amb els articles 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 i 22 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. ATENCIÓ EN LA LLENGUA MINORITZADA

1. EL DRET DE LA CIUTADANIA A REBRE ATENCIÓ EN LA LLENGUA MINORITZADA ESTÀ LEGALMENT GARANTIT

1.1.	La normativa estableix la plena validesa jurídica dels procediments administratius orals o escrits que es facin en la llengua minoritzada.	16

2. GARANTIA DE PRESTACIÓ DE TOTS ELS SERVEIS A LA CIUTADANIA EN LA LLENGUA MINORITZADA

2.1	Les administracions ofereixen la prestació de serveis a la ciutadania (tant oralment com per escrit) en les llengües minoritzades.	17

2.2.	L'Administració garanteix que el personal d'atenció al públic té un domini adequat de la llengua.	18

2.3.	Les diferents àrees administratives executen un pla general de normalització lingüística, a fi de prestar serveis en la llengua minoritzada.	19

2.3.1.	Les entitats administratives (locals, regionals, comunitàries, estatals) fixen un calendari per executar el pla.	20

2.3.2.	Els plans contenen objectius lligats a mesures i índexs de progrés relatius a la llengua minoritzada, així com una avaluació externa i interna de l'execució del pla.	21

2.3.3.	El pla analitza, defineix i identifica prioritats relatives a les capacitats comunicatives i a la competència lingüística en la llengua minoritzada necessàries per als llocs de treball de l'Administració.	22

2.3.4.	L'Administració garanteix un domini adequat de la llengua per part de la plantilla existent i de la plantilla de nova incorporació.	23

3. CONTRACTACIÓ EXTERNA

3.1	A l'hora d'externalitzar els seus serveis, l'Administració garanteix que les condicions del pla de normalització lingüística també són aplicables, d'acord amb l'article A.2.3.	24

3.2.	En cas d'incompliment de l'article A.2.3, l'Administració rescindirà els contractes subscrits.	25

4. ÀREES D'ALTA PRIORITAT**4.1. SISTEMA SANITARI**

4.1.1.	Les administracions reconeixen la dimensió dels drets lingüístics a l'hora de prestar atenció sanitària.	26
4.1.2.	Els residents han de tenir un domini adequat de la llengua.	27
4.1.3.	Tenint en compte les característiques especials del sistema sanitari, les administracions donen un tractament específic al disseny de la planificació establerta a l'article A.2.3, i posen en marxa un sistema per fer-ne el seguiment.	28
4.1.4.	La planificació prioritza l'exigència d'un domini adequat de la llengua per part de metges de família, pediatres, psicòlegs, psiquiatres i altres professionals claus en contacte directe amb la ciutadania.	29
4.1.5.	Altres aspectes de la planificació coincideixen amb el que s'estableix a l'article A.2.3.	30

4.2. ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

4.2.1.	Les administracions reconeixen la dimensió dels drets lingüístics a l'hora d'oferir serveis jurídics, i, en reconeixement dels drets de les comunitats lingüístiques, les administracions judicials garanteixen als ciutadans el seu dret a dur a terme els procediments judicials en la llengua minoritzada.	31
4.2.2.	De conformitat amb el principi d'igualtat de tracte, els membres de les comunitats lingüístiques tenen dret a dur a terme tot tipus de procediments orals i escrits de manera directa, sense recórrer a intèrprets.	32
4.2.3.	Tenint en compte les característiques especials de l'Administració de justícia, les administracions donen un tractament específic al disseny de la planificació establerta a l'article A.2.3, i posen en marxa un sistema per fer-ne el seguiment.	33
4.2.4.	L'Administració de justícia aplica les mesures pertinents perquè jutges, fiscals, secretaris i altres professionals claus adquireixin un domini adequat de la llengua.	34
4.2.5.	L'Administració de justícia adopta mesures per garantir l'accés a textos jurídics, codis i materials similars en la llengua minoritzada.	35
4.2.6.	Altres aspectes de la planificació coincideixen amb el que s'estableix a l'article A.2.3.	36

4.2.7.	L'Administració pública de justícia adopta mesures per facilitar el registre oficial en llengua minoritzada.	37
4.3.	FORCES DE SEGURETAT	
4.3.1.	L'Administració adopta mesures per garantir l'ús de la llengua minoritzada entre els membres de les forces de seguretat.	38
4.3.2.	S'estableixen directrius lingüístiques en els casos en què les tasques de vigilància i seguretat es contracten a empreses externes.	39

B. COMUNICACIÓ

1	Les administracions adopten mesures per establir directrius vinculants relatives a la comunicació interna i externa que incorporen els conceptes següents:	40
1.1.	L'Administració utilitza la llengua minoritzada en la seva imatge corporativa i en la retolació.	41
1.2.	L'Administració utilitza la llengua minoritzada en la seva comunicació externa i interna.	42
1.3.	La normativa estableix la plena validesa jurídica de qualsevol document o publicació, encara que estigui únicament en la llengua minoritzada.	43
1.4.	L'Administració adopta mesures per garantir l'ús de la llengua minoritzada en els actes públics, com ara reunions públiques, presentacions públiques, etc.	44

C. LA LLENGUA MINORITZADA AL LLOC DE TREBALL

1.	L'Administració adopta mesures per garantir l'ús de la llengua minoritzada al lloc de treball, i desaconsella la prohibició de la llengua minoritzada en l'entorn de treball.	45
2.	L'Administració adopta mesures per garantir que les pràctiques laborals i la comunicació oficial entre la plantilla tinguin lloc en la llengua minoritzada.	46
3.	L'Administració facilita la creació de documentació administrativa en la llengua minoritzada.	47
4.	En les convocatòries de noves places, es garanteix la possibilitat de fer els exàmens en la llengua minoritzada.	48
5.	L'Administració fomenta i incentiva les actituds positives envers la llengua minoritzada en l'entorn de treball.	49

3. EDUCACIÓ

Mesures relacionades amb els articles 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29 i 30 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. EDUCACIÓ FORMAL

1. EDUCACIÓ INFANTIL

1.1.	Tots els centres amb finançament públic directe o indirecte imparteixen les seves classes en la llengua minoritzada.	50
1.2.	En una primera fase, l'ensenyament en la llengua minoritzada està disponible per a totes les famílies que el sol·licitin.	51
1.3.	Totes les activitats extracurriculars estan disponibles en la llengua minoritzada.	52
1.4.	El personal escolar domina la llengua minoritzada.	53
1.5.	Es destinen recursos addicionals a les classes impartides en la llengua minoritzada.	54
1.6.	Pel que fa a la comunicació, l'apartat B, relatiu a l'Administració pública, és aplicable als centres d'ensenyament.	55

2. ENSENYAMENT OBLIGATORI: EDUCACIÓ PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA

2.1.	Existeix un sistema general d'immersió i de conservació de la llengua minoritzada.	56
2.2.	En una primera fase, l'ensenyament en la llengua minoritzada està disponible per a totes les famílies que el sol·licitin.	57
2.3.	Està disponible l'ensenyament mitjançant la llengua minoritzada, incloent-hi habilitats orals i l'alfabetització.	58
2.4.	Totes les activitats relacionades amb l'escola (independentment de si tenen lloc dins o fora del centre, com ara les activitats extracurriculars, etc.) estan disponibles en la llengua minoritzada.	59
2.5.	Entre les persones immigrants es difon activament informació relativa als beneficis de l'adquisició d'habilitats lingüístiques en la llengua minoritzada.	60
2.6.	Es destinen recursos addicionals.	61

2.7.	Els centres d'ensenyament han dissenyat i executen el seu projecte lingüístic, que inclou el diagnòstic inicial, els objectius i grups d'edat, així com la trajectòria que cal seguir per a totes les llengües curriculars tant dins com fora de l'aula.	62
2.8.	Hi ha recursos humans i materials disponibles per a l'ensenyament de totes les assignatures en la llengua minoritzada, a secundària.	63
2.9.	Tota la plantilla laboral ha adquirit competències en la llengua minoritzada.	64
2.10.	Pel que fa a la comunicació, l'apartat B, relatiu a l'Administració pública, és aplicable a tot el sistema escolar.	65

3. EDUCACIÓ I FORMACIÓ PROFESSIONAL

3.1.	L'educació i formació professional en la llengua minoritzada està disponible per a tots els alumnes que la sol·liciten.	66
3.2.	Les pràctiques laborals i les pràctiques de formació estan disponibles en la llengua minoritzada.	67
3.3.	Els nous àmbits professionals estan disponibles en la llengua minoritzada.	68
3.4.	L'Administració exigeix als centres d'ensenyament que dissenyin un projecte lingüístic, una de les funcions del qual és decidir el moment i la manera en què s'han d'incorporar la llengua dominant i les llengües estrangeres, en funció de la situació del centre.	69
3.5.	Tot el personal del centre domina la llengua minoritzada.	70
3.6.	Pel que fa a la comunicació, l'apartat B, relatiu a l'Administració pública, és aplicable als centres d'educació i formació professional.	71

4. UNIVERSITAT I ESTUDIS SUPERIORS

4.1.	PLA D'ESTUDIS	
4.1.1.	Totes les facultats dels centres d'educació superior disposen d'un pla per identificar la plantilla i els estudiants de llengua minoritzada, i donen prioritat a les seves necessitats.	72
4.1.2.	Totes les assignatures de nivell universitari estan disponibles en la llengua minoritzada.	73
4.1.3.	Periòdicament s'elabora i es publica un informe de seguiment de l'oferta real de cursos i activitats disponibles en la llengua minoritzada.	74

4.2.	INVESTIGACIÓ	
4.2.1.	És possible dur a terme investigació original i publicar en revistes acadèmiques en la llengua minoritzada.	75
4.2.2.	La valoració que les agències i institucions avaluadores fan de les contribucions científiques no es veu afectada pel fet d'estar en la llengua minoritzada.	76
4.3.	Pel que fa a la comunicació, l'apartat B, relatiu a l'Administració pública, és aplicable a les universitats.	77

5. ACTIVITATS EXTRACURRICULARS

5.1.	Tots els cursos de les escoles de música i art de titularitat pública estan disponibles en la llengua minoritzada.	78
5.2.	L'Administració exigeix a aquests centres que dissenyin un projecte lingüístic, una de les funcions del qual és especificar l'oferta en la llengua minoritzada, així com el termini previst per oferir tot el programa en aquesta llengua, tenint en compte la situació actual.	79
5.3.	Els centres que, sense ser de titularitat pública, directament o indirectament reben finançament públic també han de presentar un projecte lingüístic de característiques similars.	80
5.4.	Pel que fa a la comunicació, l'apartat B, relatiu a l'Administració pública, és aplicable a les escoles de música i centres d'art.	81

B. EDUCACIÓ NO FORMAL

1. CENTRES RECREATIUS, CLUBS ESPORTIUS I FEDERACIONS

1.1.	Tota activitat organitzada per centres recreatius de titularitat pública està disponible en la llengua minoritzada.	82
1.2.	L'Administració exigeix a aquests centres que dissenyin un projecte lingüístic, una de les funcions del qual és especificar l'oferta en la llengua minoritzada, així com el termini previst per oferir tot el programa en aquesta llengua, tenint en compte la situació actual.	83
1.3.	Els centres que, sense ser de titularitat pública, directament o indirectament reben finançament públic també han de presentar un projecte lingüístic de característiques similars.	84

C. FORMACIÓ DE PROFESSORS I FORMADORS

1. PROFESSORS

1.1.	Els centres de formació del professorat imparteixen formació sobre coneixement i ús de la llengua minoritzada.	85
1.2.	S'imparteix formació especial d'acord amb la situació de minorització de la llengua, de la manera següent:	
1.2.1.	Els centres de formació del professorat formen els professors perquè imparteixin les seves assignatures en la llengua minoritzada amb un gran domini de la llengua.	86
1.2.2.	S'imparteix formació específica perquè el professorat pugui desenvolupar un model d'immersió en una situació multilingüe.	87

2. EDUCADORS

2.1.	Per obtenir la seva titulació, els educadors (esportius, de temps lliure) han de dominar la llengua minoritzada.	88
2.2.	En la formació d'educadors, s'ofereixen les eines adequades per tractar amb contextos desfavorables per a la llengua minoritzada, i s'adopten mesures per garantir la formació contínua i l'actualització de coneixements.	89

3. FORMACIÓ CONTÍNUA DEL PROFESSORAT

3.1.	La formació contínua del professorat inclou l'adquisició de la llengua minoritzada.	90
------	---	----

D. APRENTATGE DE LA LLENGUA MINORITZADA PER PART DE PERSONES ADULTES

1.	Els ciutadans que vulguin aprendre la llengua minoritzada poden fer-ho de manera gratuïta.	91
2.	Es garanteix l'accessibilitat a classes de llengua minoritzada, en col·laboració amb iniciatives populars.	92
3.	L'ensenyament de la llengua minoritzada s'inclou en la formació per a aturats.	93
4.	L'ensenyament de la llengua minoritzada s'inclou en la formació contínua per a adults.	94
5.	S'ofereixen cursos d'alfabetització en la llengua minoritzada de manera gratuïta.	95

E. PLA D'ESTUDIS I MATERIALS

1. PLA D'ESTUDIS	
1.1. En acabar els seus estudis, els alumnes s'han de convertir en parlants de la llengua minoritzada, de la llengua dominant i d'una o dues llengües estrangeres, de manera que siguin parlants multilingües de la llengua minoritzada.	96
1.2. Partint de la cultura local, el pla d'estudis conté elements de la cultura europea i de la cultura universal.	97
1.3. El pla d'estudis aborda coneixements de sociolingüística, diversitat lingüística i llengües en contacte.	98
1.4. A les reunions amb pares i mares s'expliquen periòdicament els avantatges que ofereix la presència de la llengua minoritzada en el pla d'estudis.	99
2. MATERIAL DOCENT	
2.1. Hi ha material docent adequat disponible en la llengua minoritzada.	100
2.2. Les editorials que publiquen llibres de text en la llengua minoritzada tenen accés a subvencions.	101

4. ÀMBIT SOCIOECONÒMIC

Mesures relacionades amb els articles 47, 48, 49, 50, 51 i 52 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. SISTEMA REGULADOR

1. El reconeixement dels drets dels consumidors en la llengua minoritzada està degudament regulado.	102
---	-----

B. LA LLENGUA MINORITZADA I LES RELACIONS AMB ELS CONSUMIDORS

1. LA PROTECCIÓ DE LA SALUT I LA SEURETAT:	
1.1. Els missatges relatius a la salut i seguretat dels productes, com ara instruccions sobre medicaments, informació sobre els riscos dels productes, etc., també estan disponibles en la llengua minoritzada.	103
1.2. Els avisos i les instruccions relatius a la salut i seguretat dels locals comercials també estan disponibles en la llengua minoritzada.	104

2. LA INFORMACIÓ PÚBLICA RELATIVA ALS PRODUCTES I SERVEIS:

2.1.	Informació sobre factures, pressupostos, tarifes, catàlegs de productes, certificats, manuals d'instruccions de serveis i productes, etc. està disponible en la llengua minoritzada.	105
2.2.	S'apliquen mesures similars amb relació als productes i serveis, en els casos en què les relacions amb els consumidors es gestionen des de fora de l'àmbit de la llengua.	106
2.3.	La retolació i la informació comercial també estan disponibles en la llengua minoritzada.	107
2.4.	Les aplicacions informàtiques, programaris, interfícies, etc. dels productes també estan disponibles en la llengua minoritzada.	108
2.5.	Es fomenten directrius de màrqueting i publicitat per a l'ús de la llengua minoritzada en activitats comercials.	109

3. CONFLICTES

3.1.	La resolució de conflictes comercials es duu a terme garantint els drets lingüístics dels parlants de llengües minoritzades.	110
------	--	-----

4. ELS DRETS DELS CONSUMIDORS EN SECTORS ECONÒMICS FONAMENTALS I EN LA PRESTACIÓ DE SERVEIS BÀSICS TAMBÉ ES GARANTEIXEN EN LA LLENGUA MINORITZADA

4.1.	Execució de plans lingüístics als sectors següents: companyies asseguradores, empreses energètiques, serveis de transport, institucions financeres, operadors de telefonia, companyies que presten assistència social i general, mútues sanitàries, servei postal, etc.	111
------	---	-----

C. LA LLENGUA MINORITZADA AL LLOC DE TREBALL I AL MERCAT LABORAL

1.	Està legalment protegit el dret dels treballadors a treballar en la llengua minoritzada al lloc de treball.	112
2.	Les companyies i empreses fomenten pràctiques en la llengua minoritzada: plans de formació; formació contínua; contractes de treball i convenis laborals; informes, missatges, avisos i altres documents; procediments interns de treball; paisatge lingüístic; material amb contingut lingüístic (catàlegs, punts de venda en línia, publicitat), etc.	113
3.	Les companyies i empreses possibiliten l'ús de la llengua minoritzada al lloc de treball, i dissuadeixen de la prohibició d'utilitzar la llengua minoritzada en l'entorn laboral.	114

D. RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA

1.	Els sindicats inclouen clàusules sobre la llengua minoritzada en la negociació col·lectiva, a fi de protegir els drets lingüístics dels treballadors i la responsabilitat social.	115
2.	Les companyies i empreses col·laboren de manera proactiva amb les comunitats minoritzades en el desenvolupament de la responsabilitat social.	116
3.	Les companyies i empreses participen de manera proactiva en la creació de comissions per fomentar la llengua minoritzada en l'àmbit socioeconòmic.	117
4.	Els sindicats desenvolupen pràctiques internes i suport a la planificació en la llengua minoritzada.	118

5. ONOMÀSTICA

Mesures relacionades amb els articles 31, 32, 33, 34, 35 i 36 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. UNA ENTITAT AUTÒNOMA PER A LA NORMALITZACIÓ ONOMÀSTICA

1.	Una entitat autònoma (una acadèmia de la llengua, per exemple) s'ocupa de la normalització de l'onomàstica en la llengua minoritzada, respectant la seva diversitat.	119
2.	L'Administració i els organismes institucionals utilitzen el llistat onomàstic fixat per l'acadèmia de la llengua com a punt de referència.	120
3.	Es reconeix la llibertat de les acadèmies de la llengua per elaborar llistats onomàstics basats en les característiques de cada llengua, sense que puguin ser obligades a adoptar criteris de la llengua dominant.	121
4.	És responsabilitat de les altes instàncies administratives facilitar l'accés de totes les altres entitats administratives als llistats onomàstics aprovats per les acadèmies de la llengua.	122

B. NOMS DE PERSONES

1.	La ciutadania té el dret, reconegut per llei, que el seu nom s'inscrigui en els registres oficials d'acord amb l'ortografia de la llengua minoritzada, sense fer-hi cap modificació.	123
2.	Els registres permeten a la ciutadania traduir els seus noms a la llengua minoritzada o modificar-ne la grafia d'acord amb la de la llengua minoritzada.	124
3.	Cap administració pot modificar la grafia dels noms de la ciutadania, ni pot obligar ningú a modificar-la, ni pot utilitzar o obligar a utilitzar formes traduïdes dels seus noms.	125

C. TOPONÍMIA

1.	Es regula per llei que la toponímia en la llengua minoritzada sempre ha de ser present als registres oficials, retolació i mapes oficials.	126
2.	La llei atorga estatus jurídic oficial a la toponímia en la llengua minoritzada.	127
3.	Les empreses privades estan obligades a utilitzar la toponímia de la llengua minoritzada en les seves rutes de transport i a les autopistes que gestionin.	128
4.	Les administracions públiques ofereixen accés a una base de dades en la qual es recull tota la toponímia.	129
5.	Es recupera i es restableix la toponímia en la llengua minoritzada, dins de l'àmbit històric de la llengua, i se li atorga estatus oficial.	130
6.	Les empreses i altres entitats amb convenis amb les administracions públiques o que directament o indirectament reben suport econòmic d'aquestes han d'utilitzar la toponímia en la llengua minoritzada.	131
7.	Les administracions públiques proporcionen directrius per exigir que els dispositius i les eines fabricats per empreses privades amb finalitats cartogràfiques o de localització (com ara GPS) utilitzin la toponímia en la llengua minoritzada.	132

6. MITJANS DE COMUNICACIÓ I NOVES TECNOLOGIES

Mesures relacionades amb els articles 35, 36, 37, 38, 39 i 40 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. MESURES BÀSIQUES

1.	Les polítiques lingüístiques dissenyades i desenvolupades per les administracions públiques inclouen un apartat relatiu a les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), en el qual es detalla el paper dels mitjans i les TIC en la política lingüística. De la mateixa manera, a l'hora de definir les seves polítiques de comunicació i TIC, les administracions públiques inclouen un apartat relatiu a la llengua.	133
2.	S'ha desenvolupat un sistema comunicatiu per a la llengua desafavorida que té en compte tots els àmbits de la comunicació. Aquest sistema està gestionat per les institucions i organismes de l'entorn on s'utilitza la llengua.	134
3.	El sistema comunicatiu està gestionat de manera complementària per gestors de mitjans públics i de mitjans d'iniciativa popular (institucions d'utilitat pública), que treballen conjuntament en igualtat de condicions i per evitar duplicitats.	135

4.	Es desenvolupa una política comunicativa favorable a la llengua minoritzada, basada en la col·laboració entre les administracions públiques i les iniciatives populars o privades.	136
5.	Les administracions públiques adopten una estructura de seguiment de la presència que la llengua minoritzada té als mitjans.	137

B. DRET A REBRE INFORMACIÓ EN LA LLENGUA MINORITZADA

1. MITJANS DE TITULARITAT PÚBLICA

1.1.	Existeix una cadena de ràdio de titularitat pública que emet íntegrament en la llengua minoritzada.	138
1.2.	Existeix almenys una cadena de televisió de titularitat pública que emet íntegrament en la llengua minoritzada.	139
1.3.	Existeix un diari publicat íntegrament en la llengua minoritzada que té garantit el finançament.	140
1.4.	Es garanteix una mínima presència de la llengua minoritzada a tots els mitjans de titularitat pública que emeten principalment en la llengua dominant. S'assignen recursos adaptats a cada mitjà, de la manera següent: en el cas de la premsa, diverses seccions en les llengües minoritzades; a la ràdio, segments en aquestes llengües dins de la programació; a la televisió, segments emesos acompanyats de subtítols o d'un segon canal d'àudio; als mitjans d'Internet s'ofereixen diverses versions lingüístiques. La presència d'aquests elements es regula mitjançant quotes específiques d'acord amb els mínims fixats per la política lingüística.	141

2. MITJANS DE TITULARITAT PRIVADA I D'INICIATIVA POPULAR

2.1.	Els mitjans basats en la llengua minoritzada o elaborats íntegrament en aquesta llengua tenen el mateix estatus jurídic que els altres mitjans.	142
2.2.	Els mitjans en la llengua minoritzada no estan obligats a utilitzar una altra llengua.	143
2.3.	Els mitjans privats amb algun contracte amb l'Administració (incloent-ne els de publicitat), o que reben algun tipus de serveis, ajudes o prestacions de l'Administració, estan subjectes a les mesures i quotes lingüístiques destinades a la promoció de la llengua minoritzada (a través de quotes i altres mesures).	144
2.4.	Les administracions públiques apliquen sistemes de quotes per garantir l'ús de les llengües de la regió, especialment la llengua minoritzada, en la publicitat institucional dels mitjans.	145
2.5.	Hi ha ajudes especials per als mitjans que emeten o publiquen íntegrament en la llengua minoritzada.	146

3. MESURES DE FOMENT DE LA VISIBILITAT

3.1.	Existeix una política contínua d'inversió destinada a normalitzar l'oferta de mitjà de comunicació en la llengua minoritzada, mitjançant la discriminació positiva.	147
3.2.	Les administracions públiques posen recursos per a parlants de la llengua minoritzada perquè es puguin expressar en la seva pròpia llengua, i promocionen la producció en aquesta llengua, per incrementar la visibilitat de les llengües minoritzades entre els mitjans de la llengua dominant.	148
3.3.	Les administracions públiques adopten mesures per millorar la visibilitat dels mitjans en la llengua desafavorida, per exemple mitjançant campanyes comunicatives, ajudes especials perquè la premsa en la llengua minoritzada sigui present en llocs públics, etc.	149

4. CONTINGUT

4.1.	Els mitjans que fomenten estereotips negatius i actituds racistes envers la llengua minoritzada són sancionats.	150
4.2.	Els mitjans ofereixen les eines necessàries per respondre a les opcions lingüístiques dels parlants de la llengua minoritzada.	151
4.3.	Els mitjans difonen contingut local a fi de reforçar la connexió entre la llengua i el seu entorn.	152

5. NOUS MITJANS

5.1.	A l'hora d'atorgar llicències d'emissió, se'n reserven algunes per a les cadenes de ràdio i televisió que emeten íntegrament en la llengua minoritzada.	153
5.2.	A l'hora d'atorgar llicències de ràdio i televisió, les cadenes que no emeten en la llengua minoritzada reben unes directrius de gestió lingüística per garantir que es destinen algunes franges a emetre en aquesta llengua.	154

6. PROFESSIONALS DELS MITJANS

6.1.	S'organitzen cursos universitaris per formar professionals de la comunicació en la llengua minoritzada.	155
6.2.	Els professionals del sector de la comunicació que treballen en la llengua minoritzada poden formar les seves pròpies associacions.	156

7. RELACIONS TRANSFRONTERERES

7.1.	En el cas de les llengües minoritzades que es parlen a més d'un territori, es garanteix la possibilitat de captar l'emissió dels mitjans en altres territoris.	157
7.2.	Si no hi ha mitjans, les administracions públiques locals, en col·laboració quan calgui, garanteixen l'emissió d'almenys una cadena de televisió i una cadena de ràdio, i la publicació d'un diari, en la llengua de la comunitat.	158

C. NOVES TECNOLOGIES

1.	El programari de les administracions públiques es localitza o es tradueix a la llengua minoritzada i està a disposició de la ciutadania.	159
2.	Totes les organitzacions, empreses, companyies, etc. que directament o indirectament reben assistència de l'Administració pública garanteixen que els seus serveis digitals estan disponibles en la llengua minoritzada, com a condició per rebre les ajudes.	160
3.	S'estipula que tots els serveis digitals dels proveïdors de l'Administració han d'estar en la llengua minoritzada.	161
4.	Totes les ajudes relatives a les TIC requereixen que els productes estiguin en la llengua minoritzada.	162
5.	Les eines que faciliten l'ús de la llengua minoritzada (com ara correctors, programari de traducció, etc.) estan a disposició de la ciutadania.	163
6.	Les administracions públiques subscriuen convenis amb les empreses per augmentar la presència digital de les llengües minoritzades.	164
7.	Els productes digitals destinats a la joventut estan disponibles en la llengua minoritzada, i s'estipulen en aquest sentit els recursos i el calendari corresponents.	165
8.	Els projectes digitals desenvolupats en la llengua minoritzada tenen preferència a l'hora d'accedir a ajudes.	166

7. CULTURA

Mesures relacionades amb els articles 41, 42, 43, 44, 45 i 46 de la Declaració Universal de Drets Lingüístics

A. DRET D'ACCÉS A LA CULTURA

1.	S'aproven lleis a fi que la cultura en la llengua minoritzada sigui accessible per a totes les persones.	167
----	--	-----

2.	Les administracions públiques reserven fons específics, amb un percentatge concret dins dels seus pressupostos generals, per fomentar la cultura en la llengua minoritzada i per garantir l'accés a la cultura universal a través de la llengua minoritzada.	168
----	--	-----

B. CULTURA CREADA EN LA LLENGUA MINORITZADA

1. SUPORT A LA CREACIÓ

1.1.	L'obra dels artistes que creen en la llengua minoritzada es reconeix i es protegeix, i s'ha creat un estatut per protegir els drets dels creadors.	169
1.2.	Existeix un fons per invertir en projectes culturals en la llengua minoritzada.	170
1.3.	Existeix un sistema d'ajudes per a creadors en la llengua minoritzada.	171
1.4.	L'Administració estableix polítiques d'inversió per prestar suport a les entitats culturals i a la indústria cultural en la llengua minoritzada.	172
1.5.	S'estableix una quota per garantir la presència de creacions culturals en la llengua minoritzada dins la programació cultural organitzada per les institucions públiques o que rep suport econòmic d'aquestes.	173
1.6.	Es proporcionen eines a fi que la terminologia de tots els àmbits de creació estigui disponible en la llengua minoritzada.	174

2. TRANSMISSIÓ

2.1.	Els mitjans públics disposen de emissions sobre noves creacions culturals en la llengua minoritzada.	175
2.2.	Els programes de notícies dels mitjans públics disposen d'espais per a la cultura en la llengua minoritzada, en els quals s'informa de tota mena d'expressions culturals.	176
2.3.	Els mitjans que directament o indirectament reben finançament públic han de fixar una quota per informar sobre noves creacions culturals en la llengua minoritzada.	177

3. VISIBILITAT

3.1.	A les infraestructures públiques, es garanteix l'ús de la llengua minoritzada en l'àmbit de l'art i la cultura.	178
3.2.	Existeix un portal d'Internet amb l'agenda cultural en la llengua minoritzada.	179

3.3.	Tots els productes creats en la llengua minoritzada disposen d'assistència econòmica per distribuir-los i promocionar-los, a fi de garantir-ne la visibilitat.	180
3.4.	S'han fixat uns criteris lingüístics per als actes culturals (programes, paisatge, contingut, etc.), a fi de garantir la presència de la llengua minoritzada tant oralment com per escrit.	181
3.5.	Es desenvolupa de manera proactiva la visibilitat de les creacions en la llengua minoritzada en fòrums internacionals (per exemple, mitjançant certàmens, festivals internacionals, etc.).	182

C. CULTURA UNIVERSAL EN LA LLENGUA MINORITZADA

1.	La producció cultural creada en altres llengües està disponible en la llengua minoritzada (mitjançant traduccions).	183
2.	Les pel·lícules es tradueixen (via subtítols o doblatge) a la llengua minoritzada.	184
3.	S'estableix una quota a les sales de cinema perquè projectin pel·lícules en la llengua minoritzada.	185

ANNEXE 1

La Declaració Universal de Drets Lingüístics (1996) ha estat el marc de referència que ha guiat aquest Protocol. No obstant això, cal destacar que, a l'hora de concretar els indicadors d'avaluació, un dels documents de referència ha estat l'informe *Vitalitat i perill d'extinció de les llengües*, publicat per la Unesco el 2003.

A més d'aquests dos documents, el Protocol per a la Garantia dels Drets Lingüístics s'ha basat també en els documents i convencions següents:

ORGANITZACIÓ DE LES NACIONS UNIDES

- Declaració Universal de Drets Humans (1948)
- Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics (1966)
- Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966)
- Proclamació de Teheran (1968)
- Declaració dels Drets dels Infants (1989)
- Declaració sobre els Drets de les Persones Pertanyents a Minories Nacionals o Ètniques, Religioses i Lingüístiques (1992)
- Declaració i Programa d'Acció de Viena (1993)
- Declaració sobre els Drets dels Pobles Indígenes (2007)

CONSELL D'EUROPA

- Conveni per a la protecció dels drets humans i de les llibertats fonamentals (1950)
- Carta europea de les llengües regionals o minoritàries (1992)
- Conveni marc per a la protecció de minories nacionals (1994)

UNESCO

- Declaració Universal de la Unesco sobre la Diversitat Cultural (2001)

- Convenció sobre la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals (2005)

ORGANITZACIÓ PER A LA SEGURETAT I LA COOPERACIÓ A EUROPA (OSCE)

- Recomanacions de l'Haia relatives als drets educatius de les minories nacionals (1996)
- Recomanacions d'Oslo relatives als drets lingüístics de les minories nacionals (1998)
- Recomanacions de Lund sobre la participació efectiva de les minories nacionals en la vida pública (1999)

UNIÓ EUROPEA

- Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea
- Tractat de Lisboa
- Informe del Parlament Europeu d'11 de setembre de 2013

PEN INTERNATIONAL

- Manifest de Girona sobre drets lingüístics

XARXA PER A LA PROMOCIÓ DE LA DIVERSITAT LINGÜÍSTICA (NPLD)

- Full de ruta per a la diversitat lingüística

PRIMERES ENTITATS SIGNANTS

del PROTOCOL PER A LA GARANTIA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

ALSACIÀ	ALSACIANO	ALSACIEN	ALSATIAN
• INITIATIVE CITOYENNE ALSACIENNE			
ARAGONÈS	ARAGONÉS	ARAGONAIS	ARAGONÈS
• ASOZIACIÓN CULTURAL NOGARA-RELIGADA • ESFENDEMOS AS LUENGAS			
AROMANÈS	AROMANÉS	AROUMAIN	ROMANIAN
• CONSILLU ARMÂNJILORU			
ASTURIÀ	ASTURIANO	ASTURIEN	ASTURIAN
• INICIATIVA POL ASTURIANU			
BRETÓ	BRETÓN	BRETON	BRETON
• AI'TA • DEPARTAMANT BREZHONEG & KELTIEG ROZAHON 2 • DIV YEZH BREIZH • DIWAN • KELENN • KELENNERIEN WAR AR BREZHONEG WAR AR RANNVRO PARIZ • KEVRE BREIZH • KEVREDAD DIHUN BREIZH • KUZUL AR BREZHONEG • RENEREZH MERVENT			
GAÈLIC ESCOCÈS	GAÉLICO ESCOCÉS	Gaelic ECOSSAIS	SCOTTISH GAELIC
• CnaG – COMUNN NA Gàidhlig • SOILLSE			
ESLOVÈ	ESLOVENO	SLOVENE	SLOVENE
• NOVI MATAJUR			
BASC	EUSKERA	BASQUE	BASQUE
• HIZKUNTZ ESKUBIDEEN BEHATOKIA • ADMINISTRAZIOAN EUSKARAZ TALDEA • AEK – ALFABETATZE EUSKALDUNTZE KOORDINAKUNDEA • ARGIA • ARTEZ • BAGERA DONOSTIAKO EUSKALTZALEEN ELKARTEA			

- BAI EUSKARARI ZIURTAGIRIA
- BERRIA TALDEA
- BIZKAIA IRRATIA
- EHIGE - EUSKAL HERRIKO IKASLEEN GURASOEN ELKARTEA
- EUSKAL HERRIKO KANTUZALEEN ELKARTEA
- ELHUYAR TALDEA
- ELKAR FUNDAZIOA
- EMUN - EUSKARA ETA BERRIKUNTZA SOZIALA
- EUSKAL AKTOREEN BATASUNA
- EUSKAL EDITOREEN ELKARTEA
- EUSKAL ESKOLA PUBLIKOAK SAREAN
- EUSKAL HERRIAN EUSKARAZ
- EUSKAL HERRIKO ANTZERKIZALEEN ELKARTEA
- EUSKAL HERRIKO BERTSOZALE ELKARTEA
- EUSKAL HERRIKO IKASTOLAK
- EUSKAL HERRIKO KANTUZALEEN ELKARTEA
- EUSKAL IRRATIAK
- EUSKAL KONFEDERAZIOA
- EUSKALTZALEEN TOPAGUNEA
- GABRIEL ARESTI EUSKALTEGIA
- GARABIDE ELKARTEA
- GEREDIAGA ELKARTEA
- GOIENA KOMUNIKAZIO TALDEA
- HEKIMEN - EUSKAL HEDABIDEEN ELKARTEA
- HIK HASI - EUSKAL HEZIKETARAKO EGITASMOA
- HITZEZ EUSKALTEGIA
- IBERBA
- IKA – IKAS ETA ARI
- ILAZKI EUSKALTEGIA
- JAKIN ALDIZKARIA
- KARMELDARRAK
- KATXIPORRETA
- KRISTAU ESKOLAK
- LANEKI
- MAIZPIDE
- MINTZANET.NET
- OEE - OSASUNGOA EUSKALDUNTZEKO ERAKUNDEA
- PUNTUEUS FUNDAZIOA
- SORTZEN
- TINKO EUSKARA ELKARTEA
- TOKIKOM
- UDAKO EUSKAL UNIBERTSITATEA
- URRATS EUSKALTEGIA
- URTXINTXA
- URUMEA/ALTZA EUSKALTEGIAK
- ZINEA.EUS

FRISÓ	FRISÓN	FRISON	FRISIAN
• AFÛK • TRESOAR			
FRIÜLÀ	FRIULANO	FRIOULAN	FRIULIAN
• CLAAP – CENTRI DI LINGUISTICHE APLICADE AGNUL PITANE • PATRIE DAL FRIÛL, CLAPE CULTURÂL • RADIO ONDE FURLANE			
GAL·LÈS	GALÉS	GALLOIS	WELSH
• CYMDEITHAS YR IAITH • DATHLU'R GYMRAEG • DYSGU CYMRAEG PRIFYSGOL ABERYSTWYTH • RhAG - RHINIEN DROS ADDYSG GYMRAEG			
GALLEC	GALLEGO	GALICIEN	GALICIAN
• A MESA POLA NORMALIZACIÓN • APADROGA – ASOCIACIÓN DE PROFESIONAIS DA RAMA ARTÍSTICA DE DOBRAXE • AELG- ASOCIACIÓN DE ESCRITORAS E ESCRITORES EN LINGUA GALEGA • CTNL - COORDINADORA DE TRABALLADORES/AS DE NORMALIZACIÓN DA LINGUA • ESCOLAS DE ENSINO GALEGO SEMENTE • PROLINGUA GALEGA			
GAL·LÓ	GALÓ	GALLO	GALLO
• BERTÈGN GALÈZZ • CHUBRI – INSTITU D'INVENTÈRR D'ASTORAÏJ DU GALO			
HONGARÈS	HÚNGARO	HONGROIS	HUNGARIAN
• ROUNDTABLE OF HUNGARIAN			
IRLANDÈS	IRLANDÉS	IRLANDAIS	IRISH
• AONACH MHACHA • CAIRDE • CISTE INFHEISTÖCHTA • CONRADH NA GAEILGE • SEACHT			
CARELIÀ	CARELIO	CARÉLIEN	KARELIAN
• KARELIAN LANGUAGE SOCIETY			

CAIXUBI

- KASZĚBSKÔ JEDNOTA

CATALÀ

- ACPV – ACCIÓ CULTURAL DEL PAIS VALENCIÀ
- ESCOLA VALENCIANA
- LA BRESSOLA
- ÒMNIUM CULTURAL
- PLATAFORMA PER LA LLENGUA

CÒRNIC

- KESVA AN TAVES KERNEWEK
- KOWETHAS AN YETH KERNEWEK

CORS

- PARLEMU CORSU

LADÍ

- ISTITUT CULTURAL LADINI MAJON DI FASCEGN
- UNION GENERELA DI LADINS DLA DOLIMITES

OCCITÀ

- IEO - INSTITUT D'ETUDES OCCITANES

SAME

- NORGGA SAMIÍD RIIKKASEARVI - NSR

SARD

- ASSEMBLEA DE SA LIMBA SARDA E DE SAS ÀTERAS
LIMBAS DE SARDIGNA
- EDITORIAL PAPIROS
- SOTZIEDADE PRO SA LIMBA SARDA

TÀTAR

- YOLDOZ - TATAR CULTURAL CENTER

VÕRO

- VÕRO SELTS VKKF

ORGANITZACIONS QUE AGLUTINEN DIFERENTS LLENGÜES

DPLO - DEFENSE ET PROMOTION DES LANGUES D'OIL

- Poiteví-saintongès, való, picard, xampanyès, borgonyó, franc-comtès, lorenès, gal·ló, normand.

EBLT- THE EUROPEESK BURO FOAR LYTSE TALEN

- Baix saxó, papiament, frisó, bidts.

ELDIA - EUROPEAN LANGUAGE DIVERISTY FOR ALL CONSORTIUM

- Llengües ugrofineses.

ESTBLUL - EESTI REGIONAAL- JA VÄHEMUSKEELTE LIIT

- Seto, võro, Jiddisch, alemany, suec, rus, romaní, tàtar i finès.

MERCATOR EUROPEAN RESEARCH CENTRE

Comitè de Seguiment

Jarraipen batzordea

UNREPRESENTED
NATIONS & PEOPLES
ORGANIZATION
unpo.org

[=]

c i e m e n

EUROPEAN CENTRE
FOR
MINORITY ISSUES

L i n
g u a
P a x

Linguapax
International

pen
INTERNATIONAL

ELEN | EUROPEAN LANGUAGE
EQUALITY NETWORK

www.protokoloa.eus

Secretariat / Idazkaritza

EUSKARAREN GIZARTE ERAKUNDEEN
KONTSEILUA